

Pedagogisch Beleidsplan Kinderopvang KaKa

Kinderdagverblijf

-

Buitenschoolse opvang

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Uitgangspunten	4
Accommodatie en inrichting	6
Veiligheid en gezondheid	7
Het vierogenprincipe bij Kinderopvang KaKa	8
Praktijk Kinderdagopvang en peuterspeelzaal	11
Hoofdstuk 1 Werkwijze kinderdagopvang en peuterspeelzaal bij Kinderopvang KaKa	
1.1 Groepsindeling en personeel	11
1.2 Aanmeldprocedure nieuwe kinderen	14
1.3 Brengen en halen	15
1.4 Extra dagen/dagdelen	16
Hoofdstuk 2 De dagindeling bij Kinderopvang KaKa	
2.1 Spelen en activiteiten	17
2.2 Eten en drinken	17
2.3 Slapen en rusten	20
2.4 Uitstapjes	20
2.5 Verschonen, toiletgang en zindelijk worden	20
Hoofdstuk 3 Omgang met het kind	
3.1 Observatie en warme overdracht	21
3.2 Corrigeren en belonen	22
3.3 Omgaan met zieke kinderen	22
3.4 Kleding, verzorging en hygiëne	23
Praktijk Buitenschoolse opvang	24
Hoofdstuk 1 Werkwijze buitenschoolse opvang bij Kinderopvang KaKa	
1.1 Groepsindeling en personeel	24
1.2 Aanmeldprocedure nieuwe kinderen	25
1.3 Brengen en halen	25
1.4 Extra dagen/dagdelen	26
Hoofdstuk 2 De dagindeling bij Kinderopvang KaKa	
2.1 Eten en drinken	27
2.2 Spelen en activiteiten	27
2.3 Uitstapjes	28
Hoofdstuk 3 Omgang met het kind	
3.1 Observatie	29
3.2 Corrigeren en belonen	29
3.3 Omgaan met zieke kinderen	30

Voorwoord

Kinderopvang KaKa is een professionele kinderopvangorganisatie voor kinderen van 0 tot 12 jaar. KaKa staat voor kwaliteit en kleinschaligheid. Dit zijn de pijlers van onze organisatie; wij bieden kwalitatief goede opvang op een kleinschalige manier. Hiermee onderscheiden wij ons van andere aanbieders voor kinderopvang. Naast de dagelijkse verzorging van de kinderen is er in de groep voor ieder kind genoeg liefde en aandacht, of je nu heel druk bent of juist heel rustig, verlegen of juist heel open. Wij willen voor de kinderen een thuissituatie creëren waar ze zich naar eigen wens kunnen ontspannen of inspinnen, kunnen spelen of relaxen, creatief bezig zijn of lekker een boek lezen.

Wij richten ons op het aanbieden van kinderopvang op of nabij een schoollocatie en nadrukkelijk in samenwerking met de school voor het realiseren van een doorgaande leer- en ontwikkellijn, een warme overdracht en het aanbieden van vroeg- en voorschoolse educatie.

Het pedagogisch beleid dat in dit plan beschreven staat geeft richting aan het dagelijkse handelen van de groepsleidsters, maar vormt tevens de basis voor de inrichting van de omgeving waarin het kind verkeert. Ouders voeden hun kinderen op; dat is hun verantwoordelijkheid. Een deel van deze taak leggen zij echter neer bij anderen, bijvoorbeeld bij de kinderopvang. Voor de kinderopvang moet daarom duidelijk zijn hoe met deze verantwoordelijkheid om te gaan. Het is dan ook van groot belang dat ouders en groepsleidster met elkaar in gesprek raken en blijven over de wijze waarop ieder kind wordt opgevoed, waar een kind zich goed bij voelt en op welke wijze het kind het beste tot zijn recht komt. Door een goede afstemming over en weer, zijn onze medewerkers in staat om de kinderen tijdens hun verblijf in onze opvang beter te begrijpen en begeleiden. Andersom krijgen ouders via onze medewerkers een beeld van wat hun kind beleeft tijdens hun afwezigheid en hoe hun kind zich in een andere omgeving gedraagt en ontwikkelt.

In de kinderopvang wordt gewerkt met groepen kinderen. In een groep leren kinderen met volwassenen en andere kinderen om te gaan, rekening te houden met elkaar en voor zichzelf op te komen. Binnen een groep is ieder individueel kind uniek en belangrijk. Een belangrijke basis voor vertrouwen tussen ouders en groepsleidster is goede communicatie en samenwerking. De ouder verdient respect als ervaren opvoeder. De groepsleidster verdient respect voor haar, door studie en ervaring, opgebouwde deskundigheid. Over en weer vullen partijen elkaar aan, en leren van elkaar. Het pedagogisch beleidsplan wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Dit plan is een overkoepelend document dat voor al onze vestigingen van toepassing is omdat onze visie hierin naar voren komt. Per locatie wordt in overleg met de locatiemanager een pedagogisch werkplan opgesteld dat is toegespitst op de situatie ter plaatse.

Dit is de achtste versie van ons pedagogisch beleidsplan. In de loop van de afgelopen jaren zijn er wettelijk gezien een aantal zaken veranderd en Kinderopvang KaKa is uitgegroeid tot een organisatie met meerdere locaties. KaKa biedt nu opvang voor kinderen van 0-4 jaar op het kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang voor kinderen van 4-12 jaar en op sommige locaties peuteropvang of peuterspeelzaal voor kinderen van 2-4 jaar. Daarnaast zijn wij ook gestart met gastouderopvang. Hiervoor is echter een apart plan gemaakt, gezien o.a. de andere omgeving waarin dit zich bevindt.

Uitgangspunten

In de Wet kinderopvang wordt onder andere aangegeven wat de overheid verstaat onder kwaliteit in de kinderopvang: "verantwoorde kinderopvang is kinderopvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving".

Voor de pedagogische onderbouwing van de Wet kinderopvang en de bijbehorende toelichting, is gekozen voor de vier opvoedingsdoelen van professor J.M.A. Riksen-Walraven. De opvoedingstheorie van Riksen-Walraven ligt ten grondslag aan de Wet kinderopvang en de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang. Afgelopen jaren is veel onderzoek gedaan naar de Nederlandse kinderopvang en de voorwaarden waaraan goede kinderopvang moet voldoen. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn een weerslag van de meest moderne inzichten op dit gebied en doen tevens recht aan de Nederlandse situatie. Dit is voor Kinderopvang KaKa een belangrijke maatstaf om met deze theorieën te willen werken.

Riksen-Walraven stelt dat het opvoedingsdoel "ervaren van emotionele veiligheid" wat haar betreft basaal is. Een kind dat zich niet veilig voelt in een omgeving, is niet in staat om indrukken en ervaringen op te nemen. Zij formuleert in haar theorie vier opvoedingsdoelen die gelden voor alle kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 12 jaar:

- A. een gevoel van emotionele veiligheid bieden
- B. gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties bieden
- C. gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competenties bieden
- D. de kans om zich waarden en normen, de "cultuur" van een samenleving, eigen te maken

A. Een gevoel van emotionele veiligheid bieden. Het bieden van een gevoel van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling voor alle vormen van kinderopvang. Er zijn drie bronnen van veiligheid te onderscheiden:

1. Vaste en sensitieve verzorgers. De beschikbaarheid van sensitief reagerende opvoeders in de eerste levensjaren is bevorderlijk voor de veerkracht van kinderen, ook op de langere termijn.
2. Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten. In een vertrouwde groep kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen.
3. De inrichting van de omgeving. De inrichting van een ruimte kan een bijdrage leveren aan een gevoel van geborgenheid. Aandachtspunten zijn licht, kleur en indeling van de ruimte.

B. Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties bieden. Met het begrip persoonlijke competentie worden persoonskenmerken zoals bijvoorbeeld veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit bedoeld. Dit stelt een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Bij jonge kinderen zijn exploratie en spel de belangrijkste middelen om greep te krijgen op hun omgeving.

Exploratie en spel kunnen worden bevorderd door:

1. Inrichting van de ruimte en aanbod van materialen en activiteiten. De inrichting van de ruimte moet zodanig zijn dat een kind zich veilig voelt en met aan de leeftijd aangepast materiaal kan spelen.
2. Vaardigheden van leidsters in het uitlokken en begeleiden van spel. Leidsters scheppen condities voor spel door een aanbod van materialen en activiteiten dat aansluit bij het ontwikkelingsniveau en de interesse van een kind, waarbij een kind het initiatief houdt.
3. Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten. Het streven naar een zo groot mogelijke stabiliteit bij het samenstellen van groepen verdient prioriteit.

C. Gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competenties bieden. Het begrip "sociale competentie" omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, andere helpen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. De interactie met leeftijdsgenoten, het deel zijn van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leefomgeving voor het opdoen van sociale competenties. Het geeft aan kinderen kansen om zich te ontwikkelen tot evenwichtige personen die functioneren in de samenleving. In de groep worden deze vaardigheden gestimuleerd door bijvoorbeeld het elkaar helpen, speelgoed samen op te ruimen en het vieren van feestelijke gebeurtenissen of het delen van verdriet.

D. De kans om zich waarden en normen, de "cultuur" van een samenleving, eigen te maken. Wij vinden normen en waarden van groot belang. Het zich eigen maken van normen en waarden maakt onderdeel uit van de morele ontwikkeling. Binnen (en buiten) de groep doen zich situaties voor waar veel leermomenten zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan pijn, verdrietige situaties, ruzie of een maatschappelijke gebeurtenis. Door de reacties van de groepsleidsters op dit soort situaties ervaart een kind wat wel en niet goed is. Het gedrag van de leidsters heeft dus een belangrijke voorbeeldfunctie. Verbale en non-verbale agressie wordt bijvoorbeeld afgekeurd, zowel tussen kinderen als tussen kind en volwassene of tussen volwassenen (groepsleiding en ouders).

Voor het realiseren van de vier voornoemde opvoedingsdoelen hebben wij een aantal vaste kenmerken die wij laten terugkomen in al onze vestigingen. Deze staan in dit plan beschreven in de diverse onderdelen en hoofdstukken. Wij hebben dit als volgt verdeeld:

- accommodatie en inrichting
- veiligheid en gezondheid
- werkwijze op de kinderdagopvang / buitenschoolse opvang
- dagindeling bij de kinderdagopvang / buitenschoolse opvang
- omgang met het kind op de kinderdagopvang / buitenschoolse opvang

Accommodatie en inrichting

De locatie is een herkenbare en vertrouwde plek voor het kind. Al onze locaties zijn gevestigd in of bij een basisschool. Hierdoor is er op alle locaties een uitgesproken kindvriendelijke omgeving met een grote buitenspeelruimte. Wij vinden het belangrijk dat kinderen veel buiten spelen. We streven om minimaal 1 à 2 keer per dag met de kinderen naar buiten te gaan waar zij keuze hebben uit verschillende materialen en speelmogelijkheden. De buitenruimten zijn zodanig ingericht dat kinderen uitgedaagd worden om de wereld om hen heen te ontdekken en buiten iets te beleven hebben. Kinderen ontdekken door te doen en te ervaren. Zij komen in contact met de natuur zoals zand, bladeren en gras. In de zomer wordt er vaak met water gespeeld (bijvoorbeeld met de tuinslang).

De kinderen leren respect te hebben voor elkaar, de omgeving, de natuur en zichzelf. Door het aanbieden van verschillende materialen en activiteiten kunnen kinderen nieuwe ervaringen opdoen en zich breed ontwikkelen.

Elke locatie heeft zijn eigen uitstraling maar een aantal vaste kenmerken zijn altijd aanwezig. Zo werken wij voornamelijk met lichtgekleurd meubilair waarin wij felgekleurde accenten aanbrengen. Wij willen de inrichting gezellige maken door het gebruik van een groepstafel voor de gezamenlijke momenten, een bank om heerlijk op te zitten en een kast gevuld met speelgoed en uitdagend materiaal voor iedere leeftijd en boeken om heerlijk in te snuffelen en uit voor te lezen. In de locaties zijn diverse ruimten waar vaste activiteiten plaatsvinden zoals bijv. een speelhoek, leeshoek of eetruimte.

Afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijd van deze kinderen is er soms sprake van een samengestelde groep dagopvang en/of peuterspeelzaal en/of buitenschoolse opvang. In ons activiteiten aanbod zorgen wij dan wel voor voldoende vermaak en uitdaging voor alle leeftijden. Wij streven naar een splitsing voor in ieder geval de kinderen van 0-4 jaar en de kinderen van 4-12 jaar, dus een aparte locatie voor dagopvang/peuterspeelzaal en voor buitenschoolse opvang. Indien mogelijk zullen wij zelfs binnen deze categorieën een deel van de dag leeftijdsgerichte activiteiten aanbieden waarbij bepaalde kinderen de vaste stamgroepsruimte verlaten voor een activiteit of binnen de stamgroepsruimte een eigen 'afdeling' hebben. Hier is onze ruimte dan ook voor ingericht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een 3+ groep binnen de stamgroep. Hierbij zoeken wij ook de samenwerking op met de scholen en secundaire partners. Indien er een gecombineerde groep is van peuterspeelzaal en kinderdagopvang kinderen wordt er zorg gedragen voor een strikte scheiding in de geldstromen, vanwege een andere financieringsstructuur van beide opvangvormen.

Veiligheid en gezondheid

Veiligheid en gezondheid zijn belangrijke parameters die iedere kinderopvang moet borgen. Wij streven naar een zo veilig mogelijke opvang, waarbij wij wel het uitgangspunt hanteren dat je niet alle risico's kan en moet voorkomen omdat kinderen ook buiten de kinderopvang aan deze risico's kunnen worden blootgesteld.

Veiligheid en gezondheid

Kinderopvang KaKa waarborgt de veiligheid en gezondheid op een verantwoorde en verplicht gestelde manier. Jaarlijks vinden risico-inventarisaties plaats onder verantwoordelijkheid van de directie. Voor beide aspecten zowel veiligheid als gezondheid worden protocollen gehanteerd. Hierin staan de werkwijzen uitgebreid beschreven. Jaarlijks vindt er een GGD-controle plaats waarin deze zaken een belangrijke plaats innemen. De meest recente inspectierapporten zijn op de website www.kinderopvangkaka.nl terug te vinden per locatie. Ook kan iedereen via de website www.landelijkregisterkinderopvang.nl de rapporten van al onze locaties inzien.

EHBO

Alle pedagogisch medewerkers binnen Kinderopvang KaKa beschikken over een diploma kinder-EHBO. Zij weten bij ongelukken of onwel raken van kinderen hoe zij moeten handelen, eventueel totdat er professionele hulp aanwezig is. Via een jaarlijkse herhalingscursus worden kennis en vaardigheden steeds opgefrist.

Bedrijfshulpverlening

Omdat Kinderopvang KaKa veel werkt met kleine groepen kinderen en part-time medewerkers is het praktisch gezien niet mogelijk om altijd op de groep zelf iemand met een diploma Bedrijfshulpverlening (BHV-er) in te zetten. Daarom zoeken wij hierbij samenwerking met de school waar de opvang is gesitueerd. Indien mogelijk streven wij wel naar meerder BHV-ers per locatie, hier moeten wij kritisch naar kijken.

De directeur van de kinderopvang (mw. R. Masselink) is wel in het bezit van een geldig BHV-diploma en die is hiervoor ook beschikbaar voor de locaties in Westerveld. De BHV-er heeft de leiding tijdens een ontruiming of op het moment dat er iemand onwel wordt, totdat er gediplomeerde hulp aanwezig is. Elk jaar gaan de BHV-ers op herhalingscursus zodat zij op de hoogte blijven van de ontwikkelingen die er op dit gebied zijn. Verder zijn wij altijd werkzaam op scholen en wordt het BHV-gedeelte ook in overleg met de schoollocatie ingevuld.

Brandactieplan en ontruimingsplan

Alle locaties hebben een brandactieplan en ontruimingsplan. Deze hangen zichtbaar op de groepen. Het plan is bekend bij degenen die op de locatie werkzaam zijn. Er vindt minimaal eenmaal per jaar een ontruimingsoefening plaats en op basis daarvan een evaluatie en – indien nodig bijstelling van het brandactieplan. Indien mogelijk zoeken wij hiervoor ook de samenwerking met de school op, zeker indien wij in het schoolgebouw een locatie hebben.

Het vierogenprincipe bij Kinderopvang KaKa

Inleiding

Naar aanleiding van de Amsterdamse zedenzaak is de commissie Gunning ingesteld om onderzoek te doen naar de toedracht van deze zedenzaak met als doel om hieruit lessen te trekken voor een betere en veiliger kinderopvang. Na gedegen onderzoek naar de praktijk van de kinderopvang, de regelgeving, het toezicht en hulpverlenende instanties is de commissie Gunning met een rapport vol aanbevelingen gekomen. Deze aanbevelingen zijn niet alleen relevant als het gaat om seksueel misbruik, maar ook als het gaat om kindermishandeling of andere veiligheidsrisico's. Het 4-ogen en oren principe betekent dat er altijd minimaal twee volwassenen, in een bepaalde vorm, toezicht moeten houden op kinderen in kinderdagverblijven. De branche organisatie kinderopvang heeft samen met Boink een brochure uitgegeven over het 4-ogenprincipe in de praktijk. Deze brochure dient als achtergrond informatie bij ons beleid.

Kinderopvang KaKa is een professionele kinderopvangorganisatie voor kinderen van 0 tot 12 jaar. KaKa staat voor kwaliteit en kleinschaligheid en dit zijn dan ook de pijlers van de organisatie: wij bieden kwalitatief goede opvang op een kleinschalige manier, op de schoollocatie. Na het bekend worden van het rapport Gunning hebben we de aanbevelingen voor de kinderopvang naast onze eigen praktijk, protocollen en werkinstructies gelegd en hebben we bekeken hoe we dit binnen onze organisatie vorm kunnen geven. Dit document beschrijft hoe kinderopvang KaKa het zogenaamde 4 ogen en oren principe toepast in het beleid.

Het rapport Gunning:

Stelt verplicht dat er altijd twee volwassenen zijn die de kinderen in een groep kunnen zien of horen. Te denken valt niet alleen aan aanwezigheid of directe nabijheid van pedagogisch werkers, maar ook aan de inzet van bijvoorbeeld stagiaires, groepshulp en/of vrijwilligers. Ook het kortere tijd aan het begin of het eind van de dag samenvoegen van groepen, en bouwkundige en technische maatregelen voor transparantie in het gebouw kunnen alternatieven zijn. Een achterwacht is naar de mening van de commissie niet voldoende.

Wettelijke bepalingen:

Bij de kinderdagopvang bedraagt de verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal feitelijk aanwezige kinderen (de beroepskracht-kind-ratio = b-k-r) ten minste:

- a. één beroepskracht per vier kinderen in de leeftijd tot één jaar;
- b. één beroepskracht per vijf kinderen in de leeftijd van één tot twee jaar;
- c. één beroepskracht per zes kinderen in de leeftijd van twee tot drie jaar;
- d. één beroepskracht per acht kinderen in de leeftijd van drie tot vier jaar;
- e. één beroepskracht per zes kinderen in de leeftijd van nul tot vier jaar, waarvan maximaal 2 kinderen in de leeftijd tot 1,5 jaar.

3-uursregeling:

Conform het covenant kwaliteit is het toegestaan per dag gedurende maximaal drie uur af te wijken van de beroepskracht-kind-ratio. Dit mag op de volgende tijden: voor 9.30 uur, tussen 12.30 en 15.00 uur en na 16.30 uur. Gedurende de gehele periode waarop er kinderen die door ons worden opgevangen aanwezig zijn, is het van belang dat er altijd minimaal 1 pedagogisch medewerker aanwezig is (volgens bkr). Tevens moet er een andere volwassene ingezet kunnen worden in geval zich een calamiteit voordoet.

Over het algemeen werken wij met kleine groepen kinderen vanuit onze filosofie dat wij kleinschalige opvang aanbieden, waarbij wij optimaal aandacht kunnen geven aan alle kinderen van de groep. Dit is een bewuste keuze vanuit ons ontstaan vanuit de gastouderopvang. In de praktijk betekent dit dat er regelmatig sprake is van één groep kinderen onder leiding van één pedagogisch medewerker op de locatie.

4 ogen-, oren en transparantie gedurende de dag

Transparantie

Kinderopvang KaKa heeft uitsluitend locaties in of nabij een schoolgebouw. Er is sprake van een nauwe samenwerking met de scholen waarbij wij zijn aangesloten in het kader van de voorschoolse educatie en de warme overdracht. Het is zeer laagdrempelig voor medewerkers van de school om even binnen te stappen in de locatie en dit gebeurt dan ook regelmatig. Over het algemeen beschikken wij over ruime locaties met veel glas in een omgeving waar de hele dag mensen aanwezig zijn en (op onverwachte momenten) langs kunnen lopen. Het is een opdracht om het glas transparant te houden en niet dicht te plakken met werkjes en mededelingen. Verder zijn er tussendeuren die open staan zodat er vrij zicht is op de groep.

Personeelsbezetting

Onze kinderdagverblijven zijn veelal kleine locaties waardoor er weinig medewerkers aanwezig zijn. Wij hebben op iedere locatie 1 stamgroep die bestaat uit maximaal 12 kinderen. Bij een volle groep zullen er altijd twee pedagogisch medewerkers op de groep zijn en is het vierogenprincipe voor het grootste deel van de dag ingevuld. Er zijn echter ook locaties waarbij we zeer regelmatig tot vrijwel continu maar maximaal 6 kinderen opvangen, oftewel een halve stamgroep. Het inzetten van extra pedagogisch medewerkers op een groep van maximaal 6 kinderen is voor de organisatie financieel niet haalbaar en zou het einde van onze kleinschalige kinderopvang betekenen. De inzet van stagiaires vergroot de aanwezigheid van ogen en oren, maar kan ook onrust op de groep veroorzaken. Door hier op een goede manier mee om te gaan zullen wij waar mogelijk wel gebruik maken van de inzetbaarheid van stagiaires.

Beschrijving situaties

In het onderstaande staan de verschillende situaties beschreven met het plan van aanpak voor de organisatie.

1. Halve groepen met 1 pedagogisch medewerker.

Een halve groep bestaat uit 1 pedagogisch medewerker en het aantal kinderen volgens de b-k-r of minder.

- Bij meerdere halve groepen op één locatie worden deze indien mogelijk samengevoegd zodat er 2 pedagogisch medewerkers op de groep aanwezig zijn.
- Waar mogelijk wordt gekeken naar de inzet van een stagiaire.
- Bij 1 halve groep wordt er regelmatig onverwacht binnengelopen bij de halve groep door medewerkers van de school waar de locatie zich bevindt, door collega's of teamleider en natuurlijk in de ochtend en avondspits door de ouders.
- Er kan een babyfoon gebruikt worden op locaties waar de zichtbaarheid niet optimaal is.

2. Breng en haal momenten tijdens de 3 uursregeling:

Het gedurende 3 uur per dag alleen staan bij brengen en halen is bij regelgeving geregeld. In de praktijk worden de kinderen van verschillende groepen enige tijd gezamenlijk opgevangen door pedagogisch medewerkers (het vroege begin, 7.30-8.30 uur en het late eind van de dag, 17-18 uur). Na en voor het gezamenlijk opvangen is de pedagogisch medewerker een half uur tot een uur alleen in de groep tot de 2e collega begint of de 1e collega naar huis gaat (rooster).

Tijdens deze drukke ‘verkeersuren’ is er een voortdurende inloop door ouders en zijn tussendeuren zoveel mogelijk open. Het onvoorspelbare karakter van de haal en brengsituaties (je weet niet exact wanneer een ouder binnen- of langsloopt en hoeveel tegelijk etc.) verkleint het risico dat iemand zich onbespied of niet gecontroleerd zou kunnen voelen.

3. De slaapruimtes:

De slaapruimtes zijn in principe aangrenzend aan de groep. Het verschonen, aan- of uitkleden van de kinderen en andere verzorgende taken worden in de sanitaire hoek/ruimte uitgevoerd en de medewerker is dan ook nooit langer in de slaapruimte dan nodig is om het kind veilig in bed te leggen of op te halen uit bed. Dit spreekt vanzelf binnen onze organisatie aangezien er natuurlijk tegelijkertijd ook toezicht gehouden moet worden op de rest van de groep.

4. Toeziht bij buiten spelen

Het buitenspelen vindt plaats op speelplaatsen die zichtbaar zijn vanuit de school. Ook wordt er geregeld gelijktijdig buiten gespeeld door het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang waardoor er dan 2 medewerkers aanwezig zijn.

5. Uitstapjes

Uitstapjes geschieden altijd in overleg met de ouders van de betrokken kinderen. Waar mogelijk zal er vrijwillig een ouder meegaan, of anders een stagiaire. Een alternatief is een gezamenlijk uitstapje van kdv en bso, waarbij twee pedagogisch medewerkers meegaan gedurende het uitstapje.

Door het maken en naleven van bovenstaande werkafspraken zullen wij voor het grootste gedeelte van de opvanguren kunnen voldoen aan de aanbevelingen van de commissie Gunning. Omdat dit echter niet volledig sluitend kan worden gemaakt binnen onze kleinschalige opvang, zal het vierogenprincipe met onze uitwerking hiervan met alle ouders worden besproken. Dit gebeurt / is gebeurd via diverse wegen:

Het is voorgelegd aan de oudercommissies van al onze locaties, tevens is het ter sprake gekomen bij een centrale ouderavond, waar alle ouders voor zijn uitgenodigd. Beide “organen” hebben ingestemd met onze werkwijze. Hiermee is het beleid vastgesteld voor onze organisatie.

Nieuwe ouders worden tijdens het wengesprek op de hoogte gebracht van de aanpak in het kader van het vierogenprincipe binnen onze organisatie.

Praktijk kinderdagopvang en peuterspeelzaal

Hoofdstuk 1 Werkwijze kinderdagopvang en peuterspeelzaal bij Kinderopvang KaKa

1.1 Groepsindeling en personeel

Op elke kinderdagopvang locatie (0-4 jaar) van Kinderopvang KaKa is 1 groep kinderen (de stamgroep). Deze stamgroep zal bestaan uit maximaal 12 kinderen, afhankelijk van het oppervlak van de ruimte. In een stamgroep van de peuterspeelzaal mogen maximaal 16 kinderen worden opgevangen door een pedagogisch medewerker die wordt bijgestaan door een vrijwilliger (of tweede beroepskracht). Per locatie is er een pedagogisch werkplan opgesteld waarin nadere informatie van de betreffende locatie is opgenomen en ook de leidster-kindratio voor de locatie in is uitgewerkt.

De basisprincipes uit het pedagogisch beleidsplan zijn als volgt:

=> In en met de groep dragen wij zorg voor de emotionele veiligheid van een kind. De groep heeft een vaste samenstelling hetgeen de veiligheid en de mogelijkheid om vertrouwd te raken met groepsgenoten bevordert. In de dagopvang is gekozen voor verticale groepsopbouw waarbij 0 tot 4-jarigen in één groep samen optrekken. Hierdoor wordt de gezinssituatie nagebootst, waar ook kinderen van verschillende leeftijden met elkaar optrekken. Enkele activiteiten worden aangeboden voor specifieke leeftijdsgroepen, tijdens een dergelijke activiteit kunnen kinderen de stamgroep tijdelijk verlaten.

Peuterspeelzaalkinderen en kinderdagopvang kinderen worden op sommige momenten gezamenlijk opgevangen, waarbij altijd een strikte scheiding wordt gehanteerd in de administratieve afhandeling en er altijd sprake is van een gescheiden boekhouding. Heel belangrijk hierbij is dat zowel de kinderen van de peuterspeelzaal als die van de kinderdagopvang in een vertrouwde ruimte worden opgevangen, met een vaste samenstelling van de groep en vaste beroepskrachten.

=> In en met de groep dragen wij zorg voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind. De persoonlijke competentie van het kind kan in groepsverband onder de aandacht komen door activiteiten waarmee een kind zichzelf op onderscheidende wijze kan laten zien. De groep is een sociale leefgemeenschap waarin geoefend kan worden met eigen mogelijkheden, grenzen, aardigheid/onaardigheid, delen van plezier, gewenst en/of ongewenst gedrag.

=> In en met de groep dragen wij zorg voor het ontwikkelen van de sociale competenties van een kind. Een verticale en/of samengestelde groep biedt kinderen de mogelijkheid te leren omgaan met de verschillen tussen groepsgenootjes. In de groep worden gebeurtenissen verwoord van betekenisvolle, emotionele gebeurtenissen in de groep, het gezin, de buurt, het land en de wereld.

=> In en met de groep dragen wij zorg voor het socialisatieproces van een kind. In de groep wordt met de kinderen gesproken over afspraken en omgangsvormen. Met elkaar afspreken van manieren om elkaar ook aan de afspraken te houden maar ook over respectvol met elkaar omgaan, je open stellen voor elkaar. Door middel van verwoorden van wat er gebeurt tijdens sociale interacties zoals samen iets leuks, spannends, akeligs, verdrietigs of ontroerends beleven.

Vanwege de kleinschaligheid van Kinderopvang KaKa wordt in de dagelijkse praktijk wordt op sommige dagen of dagdelen gewerkt met samengestelde groepen. Dit is bijvoorbeeld het geval indien er op een dag(deel) dermate weinig kinderen zijn dat bij het samenvoegen van de kinderdagopvang (0-4 jaar) en de buitenschoolse opvang (4-12 jaar) de groep met 1 leidster kan worden begeleid. Deze samengestelde groep is dan de vaste stamgroep. Hierbij moet er wel voor gezorgd worden dat alle kinderen voldoende zorg, begeleiding en uitdaging krijgen van de leidster. Dit kan gedurende een hele dag zijn (bijvoorbeeld de vaak rustige woensdag of vrijdag), maar denk hierbij bijvoorbeeld ook aan enkel de voorschoolse opvang waar vaak maar 1-2 kinderen gebruik van maken. Deze wordt dan geïntegreerd met de kinderdagopvang voor dit uur van de dag. Als uitgangspunt worden onderstaande schema's gebruikt voor het bepalen van de leidster-kind ratio.

Schema voor de berekening van de leidster-kind ratio bij groepen dagopvang van samengestelde leeftijd (verticale opvang 0-4 jaar).

Leeftijd	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal
0 tot 1	1	4	2	8	3	12	----	
1 tot 2	1	5	2	10	3	15	4	16
2 tot 3	1	6	2	12	3	16	----	
3 tot 4	1	8	2	16	----	----	----	----
0 tot 2	1	5	2	9 ¹	3	14 ¹	4	16
0 tot 3	1	5	2	10 ¹	3	15 ¹	4 ¹	16
0 tot 4	1	6	2	12 ¹	3	16 ¹	----	----
1 tot 3	1	6	2	11	3	16	----	----
1 tot 4	1	7	2	13	3	16	----	----
2 tot 4	1	7	2	14	3	16	----	----

¹ Waarvan maximaal acht kinderen van 0 jaar

Schema voor de berekening van de leidster-kind ratio bij samengestelde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang (verticale opvang 0-12 jaar).

Leeftijd	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal
0 tot 1	1	4	2	8	3	12	----	
1 tot 2	1	5	2	10	3	15	4	16
2 tot 3	1	6	2	12	3	16	----	
3 tot 4	1	8	2	16	----	----	----	----
4 tot 12	1	10	2	20	----	----	----	----
4 tot 8	1	10	2	20	----	----	----	----
8 tot 12	1	10	2	20	3¹	30	----	----
Leeftijd	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal	Leidsters	Maximale aantal		
0 tot 13	1	7 ²	2	14 ³	3	16 ⁴		
1 tot 13	1	8 ⁵	2	15 ⁶	3	16 ⁷		
2 tot 13	1	8 ⁸	2	16 ⁹	3	16 ¹⁰		
3 tot 13	1	9 ¹¹	2	16	----	----		

¹ In plaats van een beroepskracht kan een derde volwassene als beroepskracht worden ingezet.

² Waarvan maximaal vier 0 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal twee 0-jarigen.

³ Waarvan maximaal acht 0 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal vier 0-jarigen.

⁴ Waarvan maximaal twaalf 0 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal zes 0-jarigen.

⁵ Waarvan maximaal vier 1 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal twee 1-jarigen.

⁶ Waarvan maximaal acht 1 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal vier 1-jarigen.

⁷ Waarvan maximaal twaalf 1 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal zes 1-jarigen.

⁸ Waarvan maximaal vijf 2 tot en met 3-jarigen.

⁹ Waarvan maximaal tien 2 tot en met 3-jarigen.

¹⁰ Waarvan maximaal twaalf 2 tot en met 3-jarigen

¹¹ Waarvan maximaal zes 3-jarigen

Naast deze vaste samengestelde groepen wordt op sommige momenten gekozen voor een activiteit in een combinatie tussen kinderen van 3+ categorie en een buitenschoolse opvang met de jongste BSO-kinderen en soms kinderen van de peuterspeelzaal. De activiteit met deze samengestelde groep met kinderen van bijvoorbeeld 2,5 tot 6 jaar wordt op dat moment gezien als een activiteit, waarbij de kinderen uit deze leeftijdscategorie de stamgroep verlaten voor de activiteit en later ook weer terugkeren in de eigen stamgroep. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan VVE-onderwijs, een gezamenlijk speelmoment, muzikles, knutselactiviteit of andere activiteiten. Dit is o.a. een wens van de ouders en van de scholen waarmee wij samenwerken. Dit VVE-onderwijs is dan ook een samenwerkingsverband met de school, vanuit de brede scholen gedachte.

Vanwege de kleinschaligheid van de opvanglocaties zullen de groepen om logistieke redenen op sommige momenten niet in de vaste samenstelling draaien. Denk hierbij vooral aan vakantieperiodes, wanneer slechts een deel van de stamgroep aanwezig is. In deze gewijzigde samenstelling is de rust in de groep heel belangrijk en de leidster-kind ratio blijft gewaarborgd. Opvang in deze vakantieperiodes geschiedt in overleg met de ouders.

Indien er op een locatie maar 1 leidster aanwezig is, wordt altijd zorg gedragen voor een beschikbare oproepkracht (tevens gediplomeerd leidster) of andere volwassene die in geval van calamiteiten kan worden ingezet als achterwacht. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de samenwerking met de school. De directeur, mw. R. Masselink, is oproepbaar in geval van nood om evt. de organisatie van een dergelijke situatie op zich te nemen. Op iedere locatie hangt een BHV-plan en een lijst met telefoonnummers die gebeld kunnen worden bij eventuele calamiteiten.

Naast het werken met de vaste stamgroepen wordt bij onze organisatie gewerkt met het open deuren beleid. Kinderopvang KaKa is uitsluitend gevestigd in of bij schoolgebouwen met de kinderdagopvang en buitenschoolse opvang dicht bij elkaar gesitueerd. De locatie is zodanig ingericht dat kinderen van verschillende groepen en van verschillende leeftijden elkaar kunnen ontmoeten. Dit kan zijn in de eigen of aangrenzende groepsruimte, doordat de deur tussen geschakelde groepen letterlijk wordt open gezet. Of de speelruimte wordt vergroot door de toegangsdeur naar de groepsruimte open te zetten, waardoor kinderen de speelhal in kunnen. Ook is het mogelijk dat er specifieke activiteiten worden georganiseerd in een andere ruimte dan de eigen groepsruimte. De talenten van de pedagogisch medewerkers kunnen daarbij worden ingezet. Ook tijdens het buitenspelen op het gezamenlijke buitenterrein kunnen kinderen samen activiteiten ondernemen met kinderen uit andere groepen. Op deze manieren worden kinderen uitgenodigd om hun horizon te verbreden en soms letterlijk een stapje verder te zetten in de beschikbare ruimte en in hun ontwikkeling.

Door het open deuren beleid wordt kinderen meer mogelijkheid geboden om andere vriendjes of broertjes/zusjes uit een andere groep te ontmoeten en ander speelgoed te ontdekken. Dit kan zijn in het vrij spel van de kinderen, maar er worden ook activiteiten aangeboden die kinderen extra uitdaging bieden. Samengevat is het doel van het open deuren beleid:

- 1) Uitbreiding van speelruimte, spelaanbod en leefruimte
- 2) Uitbreiding van onderlinge contacten tussen de kinderen
- 3) Profiteren van talenten van pedagogisch medewerkers
- 4) Vertrouwdheid van de kinderen met het hele kindercentrum

Het openzetten of sluiten van de groepsdeuren gedurende de dag, is een bewuste keus van de pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerker kan de inschatting maken dat de groep behoefte heeft aan de rust van de eigen groep. Tijdens het halen en brengen van kinderen en tijdens tafelmomenten wordt er meestal voor gekozen om de deuren dicht te laten. Gedurende de activiteiten buiten de eigen groep houden de pedagogisch medewerkers in de gaten of ieder individueel kind zich prettig voelt bij de situatie van open deuren. Soms moet een kind nog wennen aan de situatie. Daar waar nodig wordt extra aandacht of begeleiding geboden of gaan kinderen gewoon weer terug naar hun eigen groep(sruimte).

Wanneer kinderen bij activiteiten de stamgroepen verlaten wordt de maximale omvang van de stamgroep tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de locatie. Uiteraard moet er ten allen tijde goed overzicht zijn en moet van ieder kind duidelijk zijn waar het zich bevindt en welke leidster toezicht houdt op de veiligheid en het welbevinden van het kind.

1.2 Aanmeldprocedure nieuwe kinderen

De aanmelding van nieuwe kinderen verloopt via de hoofdleidster van de locatie, of via de directeur, mw. R. Masselink. Er wordt een contract opgesteld voor de opvang van het kind / de kinderen waarin de startdatum van de opvang vermeld staat. Ongeveer 1 maand voor de startdatum van de opvang wordt de klant gebeld door de daarvoor aangewezen leidster (vaste leidster per locatie) om een welkomstgesprek in te plannen ongeveer 2 weken voor aanvang van de opvang. Tijdens dit gesprek worden een aantal punten besproken die van belang zijn voor de opvang van het kind, deze punten worden genoteerd in het formulier "belangrijke kindgegevens". Wat in ieder geval duidelijk vastgelegd wordt is het dagritme van het kind, de voedingsgewoontes, evt. allergieën of andere zorg die nodig is en contactgegevens van de ouders/verzorgers voor noodgevallen.

Verder krijgen de ouders / het kind van het kinderdagverblijf bij het welkomstgesprek een tasje met het logo van de kinderopvang, met daarin een KDV boekje waar de dagbelevingen van het kind in worden bijgehouden. Ook zit er een informatiepakket bij het tasje waar de volgende zaken in zitten:

- folder van de kinderopvang georganiseerd door Kinderopvang KaKa
- huishoudelijk reglement van de kinderopvang
- pedagogisch werkplan (per locatie)
- voorstelbrief van de oudercommissie en de personeelsleden (per locatie)
- laatste drie nieuwsbrieven 'om in de stemming te komen' (per locatie)
- het klachtenreglement en een folder van 'Klachtencommissie Kinderopvang'

Kinderen die zich aanmelden voor de peuterspeelzaal krijgen ook een welkomstgesprek met een informatiepakketje waar locatiegerichte informatie in zit: een informatieboekje, het pedagogisch werkplan en klachtenreglement.

Tijdens het welkomstgesprek worden er ook afspraken gemaakt over het wennen van het kind op de dagopvang of peuterspeelzaal. Gangbaar is hiervoor één tot twee dagdelen af te spreken. Het wennen zal plaatsvinden in de stamgroep waar het kind ook deel van gaat uitmaken en verloopt in principe hetzelfde als een opvangdag. Dat houdt in dat het kindje door een ouder/verzorger wordt gebracht, waarbij een korte overdracht plaatsvindt.

De ouder/verzorger mag indien gewenst even op de groep blijven om te kijken hoe het gaat. Daarna verlaat hij/zij als het kind daar aan toe is het gebouw, zodat het kind ook zonder toezicht van de ouder/verzorger kan wennen.

Het normale dagritme (zoals deze is terug te vinden in het pedagogisch werkplan per locatie) wordt doorlopen, waarbij minimaal één gezamenlijk eet- en drinkmoment en één gezamenlijke activiteit worden doorlopen met het kindje dat komt wennen. De leidster observeert het kind gedurende de opvanguren en noteert eventuele bijzonderheden in het overdrachtsschrift. Als het dagdeel is afgelopen komt de ouder/verzorger weer op de groep, bespreekt met de leidster hoe de opvang verlopen is, waarbij ook het kind zelf wordt betrokken (bij kinderen >1,5 jaar). Gezamenlijk wordt overlegd of er nog een dagdeel wennen zal plaatsvinden, of dat de daadwerkelijke opvang kan aanvangen op de overeengekomen datum.

Een maand na aanvang van de opvang krijgen de ouders een evaluatieformulier, met onder meer als onderwerpen de eerste indrukken omtrent de informatieverstrekking, de wenperiode, de omgang van de PM-ers met het kind, de dagindeling. Dit wordt gebruikt als leermoment voor de locatie.

1.3 Brengen en halen

De standaard openingstijden van onze kinderdagverblijven zijn van 07.30 uur tot 18.30 uur, maar deze kunnen per locatie verschillen. U kunt bij ons zelf bepalen hoeveel uren u per dag wilt afnemen, dit wordt vastgelegd in een contract met een totaal aantal uren per maand. Hierbij worden wel een aantal regels nagestreefd om de rust op de groep te kunnen behouden:

Kinderdagopvang gedurende de hele dag:

Brengen van kinderen: maandag t/m vrijdag tussen 07.30 en 09.00 uur

Ophalen van kinderen: maandag t/m vrijdag tussen 16.30 en 18.30 uur

Kinderdagopvang op alleen de ochtend:

Brengen van kinderen: maandag t/m vrijdag tussen 07.30 en 09.00 uur

Ophalen van kinderen: maandag t/m vrijdag tussen 12.00 en 13.00 uur

Kinderdagopvang op alleen de middag:

Brengen van kinderen: maandag t/m vrijdag tussen 12.00 en 13.00 uur

Ophalen van kinderen: maandag t/m vrijdag tussen 16.30 en 18.30 uur

De peuterspeelzaal heeft per locatie andere dagdelen en openingstijden en deze informatie is terug te vinden in het locatie specifieke pedagogisch werkplan. Net als bij de kinderopvang worden per locatie vaste haal- en brengmomenten afgesproken om de rust op de groep te handhaven. Indien een ouder op een bepaald moment wil afwijken van de vaststaande tijden dient dit van te voren worden besproken met de groepsleidster(s) en/of de directie.

Flexibele of incidentele opvang:

Voor die ouder(s) of verzorger(s) die op onregelmatige tijden werken en daarom niet op vaste dagen of vaste uren opvang willen afnemen bieden wij flexibele opvang. U kunt hierbij denken aan wisselende dagen, maar ook bijvoorbeeld aan opvang voor 07.30 uur of na 18.30 uur. In overleg proberen wij altijd om opvang mogelijk te maken, mits dit past binnen ons programma.

Incidentele opvang is bedoeld voor mensen die normaal geen kinderopvang hebben, maar in bepaalde situaties toch graag gebruik zouden willen maken van de opvang. Zowel de flexibele als de incidentele opvang is enkel mogelijk na overleg met Kinderopvang Kinderopvang KaKa. Voor deze opvang gelden andere uurtarieven dan voor de reguliere opvang, afhankelijk van uw wensen en onze mogelijkheden.

Op de breng- en haalmomenten wordt belangrijke en leuke informatie over het kind door de pedagogisch medewerker en de ouders uitgewisseld. Ons streven is om dit moment te laten plaatsvinden met die medewerker die ook die dag het kind in haar groep(sdeel) krijgt / heeft gehad. Indien dit om logistieke redenen niet mogelijk is, wordt zorg gedragen voor een goede overdracht, zodat het voor de ouders duidelijk is hoe de dag is verlopen. Het kinderdagverblijf boekje dat ieder kind krijgt voor de start van de opvang wordt ingevuld zodat de ouders thuis alles nog eens kunnen nalezen. Als het boekje vol is en de ouder heeft behoefte om dit voort te zetten dan moet hij/zij zelf zorgdragen voor een nieuw boekje.

Als er bijzonderheden zijn kunnen de ouders en/of de pedagogisch medewerker een apart gesprek aanvragen om in alle rust uitgebreider te overleggen. Het halen en brengen worden in principe als korte contactmomenten gezien.

1.4 Extra dagen / dagdelen

Indien gewenst kan een ouder extra dagen/dagdelen opvang aanvragen bij Kinderopvang KaKa. Dit kan worden aangevraagd bij de locatiemanager. Hierbij kan zowel sprake zijn van het ruilen / inhalen van dagen of het aanvragen van extra dagen. Kinderopvang KaKa hanteert hierbij enkele spelregels, om de rust op de groep en de belangen van de kinderen die normaal deel uitmaken van de groep op die dag te bewaken. Om die reden kunnen ouders een pedagogisch medewerker nooit verplichten om een extra dag opvang te bieden, het is een service die wij indien mogelijk bieden en geen recht.

Omdat een kind bij een extra dag(deel) wordt opgevangen in een andere stamgroep kan dit zowel voor het kind zelf als voor de andere kinderen op de betreffende groep onrust veroorzaken. Het is de taak van de pedagogisch medewerker om dit in goede banen te leiden. In de praktijk geeft dit over het algemeen geen problemen, maar het is goed hier alert op te zijn. Omdat kinderopvang KaKa altijd werkt met kleine groepen kinderen (KDV maximaal 12 kinderen en BSO maximaal 20 kinderen) en vaste leidsters op de groepen kunnen we hier goed op anticiperen.

Extra dagdelen opvang is mogelijk mits:

- er ruimte is op de groep
- de samenstelling van de groep dit toelaat
- beide bovenstaande punten naar inzicht van de locatiemanager te bepalen

Hoofdstuk 2 de dagindeling bij Kinderopvang KaKa

Een vaste dagindeling biedt de kinderen structuur en houvast. Zij raken vertrouwd met de steeds weer terugkerende vaste momenten, waardoor de dagopvang een veilige en vertrouwde omgeving voor hen wordt. De dagopvang is open van 7.30 tot 18.00 of 18.30 uur. Er zijn vaste breng- en haaltijden. Brengen moet vóór 9.00 uur en halen mag vanaf 16.30 uur. Dit is om de rust in de groep zo min mogelijk te verstoren. Tijden voor peuteropvang verschillen enorm per locatie (zie werkplan).

2.1 Spelen en activiteiten

De volgende basisprincipes worden gehanteerd tijdens spelen en activiteiten:

=> Wij gaan met het spelmateriaal om op een wijze die bijdraagt aan de emotionele veiligheid van een kind. In het kindercentrum is ruim voldoende spelmateriaal voor alle leeftijdsgroepen aanwezig. Het materiaal is voor een deel zodanig opgesteld dat kinderen de mogelijkheid hebben zelf te kiezen en ook zelfstandig te gebruiken. De groepsleidster stimuleert, helpt en adviseert het kind bij het kiezen van nieuw, spannend en/of uitdagend materiaal. De groepsleidster weet waarin het kind goed is, wat hij leuk vindt, wat zijn mogelijkheden en uitdagingen zijn.

=> Wij gaan met het spelmateriaal om op een wijze die de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van een kind stimuleert. Het spelmateriaal past bij leeftijd, ontwikkelingsfase, fysieke en geestelijke mogelijkheden van een kind. Het materiaal maakt emoties los van plezier, pret, verassing, verwondering, ongeduld of teleurstelling. De wijze waarop de groepsleidster het spelmateriaal aanbiedt, biedt kansen voor individuele leermomenten, zelfoverwinning, zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

=> Wij gaan met het spelmateriaal om op een wijze die de ontwikkeling van de sociale competenties van een kind stimuleert. Het spelaanbod sluit aan bij de wens om zowel individueel als gezamenlijk spel aan te bieden. Het spelmateriaal is uitdagend, grensverleggend en ontwikkelingsgericht, houdt rekening met de diversiteit in leeftijd, sekse, sociale en culturele achtergrond.

=> Wij gaan met het spelmateriaal om op een wijze die het socialisatieproces van een kind stimuleert. Spelmateriaal biedt de mogelijkheid om rollen uit het alledaagse leven te oefenen: keukenattributen, bedjes, verkleedkleden, koffertjes en tassen e.d.

=> Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die de emotionele veiligheid van een kind waarborgt. De structuur van een opvangdag ligt vast: vaste activiteiten op vaste momenten bieden het kind zekerheid en structuur. Ook vaste rituelen zijn hier onderdeel van zoals bij de maaltijd een liedje, het slapen gaan, een verjaardag vieren, een nieuwe groepsgeenoot welkom heten. Daarnaast biedt het programma ruimte voor het kiezen van eigen activiteiten en/of wel/niet mee doen met de groep. De leidster biedt het kind steun bij activiteiten door:

- actief optreden, passief bewaken, voelbare aanwezigheid
- uitdagen en stimuleren tot grensverkenning
- troostend, helpend, bevestigend
- sensitieve houding
- alertheid op restrictieve (beperkend, stoppend) houdingen

=> Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van een kind stimuleert. De groepsleidster laat ruimte aan het kind voor eigen initiatief en eigen ideeën met betrekking tot het aangaan en uitvoeren van een activiteit. Hierbij worden kansen geboden voor het ontdekken van eigen persoonlijkheidskenmerken zoals zelfvertrouwen, initiatief en interesse maar ook voor zelfoverwinning en zelfredzaamheid.

=> Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die de ontwikkeling van de sociale competenties van een kind stimuleert. In de groep is een duidelijke en vaste verdeling tussen groepsmomenten en momenten die kinderen individueel invullen. Daarnaast worden activiteiten met de hele groep afgewisseld met activiteiten in kleine, wisselende groepen. De sociale inhoud van het spel wordt gestimuleerd door samen spelen, praten, luisteren, plezier hebben, delen, wachten op elkaar, rekening houden met elkaar.

=> Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die een bijdrage levert aan het socialisatieproces van een kind. Door middel van afspraken die stimuleren dat iedereen tijdens activiteiten rekening houdt met elkaar, samen deelt en elkaar helpt kan solidariteit ontstaan. In de activiteitenplanning wordt aandacht besteed aan culturele en religieuze vieringen en rituelen.

In de praktijk wordt het bovenstaande als volgt vormgegeven:

Voor de baby's staat een groot deel van de dag in het teken van verzorging. Tijdens de verzorging wordt er met de kinderen gepraat. Er wordt regelmatig gezongen en geknuffeld. Zodra de baby's kunnen zitten, nemen ze deel aan de kring waarin liedjes worden gezongen. Het aanbod van speelgoed wordt aangepast op de leeftijd. Er wordt voldoende variatie aangeboden. Bij mooi weer wordt er buiten gespeeld; er is (veilig) water en zand om mee te spelen, evenals rijdend materiaal. De allerkleinsten worden in de wagen gelegd en indien de mogelijkheid zich voordoet, wordt er gewandeld met de baby's.

Voor de oudere kinderen wordt tussen het ochtend-drinken en de lunch en na het middag-drinken is een activiteit aangeboden. Een dergelijke activiteit is behalve een leuke bezigheid ook een manier om de verschillende ontwikkelingsgebieden te stimuleren. Ook de sociale vaardigheden komen hier vaak bij te pas. Onder een activiteit verstaan wij al het spel waarbij de leidster een actieve rol speelt. Zo kan het zijn dat de leidster zelf actief meespeelt (bijv. bij een kringspelletje). Of dat zij de kinderen even op weg helpt en dan afstand neemt (ze maken samen een lange rails, de kinderen spelen daarna met de trein). Of de kinderen beginnen zelf en de leidster helpt daar waar dat nodig is (bijv. bij puzzelen).

Daarnaast zijn er nog de "grotere" activiteiten, die voorbereiding van de leidster vragen. In zo'n geval hebben de leidsters van tevoren bedacht wat zij willen gaan doen en bieden dat de kinderen aan. Dit gebeurt altijd onder het motto: als je het leuk vindt mag je meedoen. Kinderen die niet willen hoeven dus niet. Ook wordt er geluisterd naar eigen ideeën van kinderen. Bij vingerverven mogen de kinderen die dat vies vinden een kwast gebruiken of kleuren in plaats van verven. Willen ze liever plakken, dan kan dat ook, maar dan zal met het kind de afspraak gemaakt worden dat het mag, maar bijvoorbeeld als het verven klaar is.

We beschikken op onze locaties over een mooie buitenspeelplaats en we vinden buiten spelen erg belangrijk voor de kinderen. Bij mooi weer zijn we dus veel buiten te vinden. Daar kunnen de kinderen fietsen, schommelen, glijden, met zand en, bij warm weer, met water spelen.

Bij sommige activiteiten zullen er kinderen de stamgroep verlaten. Een voorbeeld hiervan is het samenvoegen van de 3+ kinderen met de jongste bso-kinderen of peuterspeelzaal kinderen van de gedurende de dag. Deze manier van samenwerken met de school en de peuterspeelzaal is een specifieke wens van de ouders, de pedagogisch medewerkers en de scholen waarmee wij samenwerken. Tijdens dergelijke activiteiten houden wij ons o.a. bezig met VVE-onderwijs (voor- en vroegschoolse educatie), maar het kan ook een samenspelmoment zijn. Door het samenvoegen van deze groepen kinderen ontstaat een situatie waarin de kinderen van elkaar kunnen leren en de sociale competenties nog beter tot ontwikkeling komen. Daarnaast is er veel ruimte voor de peuters om zelf te spelen. Het is niet nodig, en zelfs niet gewenst, om kinderen de hele dag bezig te houden.

Met bevorderen van lezen en in het bijzonder taalstimulering kan niet vroeg genoeg begonnen worden. Voorlezen draagt bij aan de ontwikkeling van een gevarieerde woordenschat. Voorlezen prikkelt de fantasie, verhoogt de saamhorigheid en is een rustpunt in de dagelijkse activiteiten. Verder is het bezig zijn met boeken leuk en gezellig. Hoe jonger het kind op een plezierige manier te maken krijgt met boeken en lezen, des te meer kans dat zij als volwassenen zelf actieve lezers worden. Wij streven na om bij alle kinderen van 0-4 jaar (KDV en PSZ) het leesplezier te bevorderen, de taalontwikkeling, fantasie en persoonlijke ontwikkeling te stimuleren en het schoolsucces te bevorderen. Om bovenstaande doelen te verwezenlijken dient er een klimaat te zijn dat bevorderend is voor voorlezen en lezen. Voor onze locaties die gelegen zijn in de gemeente Westerveld participeren wij in het programma 'Samen Lezen' en 'Boekstart' waarbij de gemeente subsidie verstrekt voor bovenstaande doelen. Hiervoor wordt een apart "leesplan kinderopvang" opgesteld.

2.2 Eten en drinken

Het eten wordt gezien als een sociaal groepsgebeuren. Het gaat niet alleen om het eten maar ook om het contact met elkaar. Het is een gezellig rustpunt op de dag waarbij aandacht wordt besteed aan eenvoudige tafelmanieren en de ontwikkeling wordt gestimuleerd. Hierbij zijn de volgende regels opgesteld, dit alles natuurlijk afhankelijk van de leeftijd en ontwikkelingsfase van het kind:

- eerste boterham met hartig beleg
- eten met een vorkje
- aan tafel blijven tot iedereen klaar is
- kiezen van beleg, (karne)melk, hele of halve boterhammen
- eerst even proeven voordat je roept dat je iets niet lust

Het eten en drinken wordt niet aan de kinderen opgedrongen; eten hoort iets leuks te blijven. Al proberen we kinderen wel te stimuleren hun bord en beker leeg te maken. Hierbij staat het prijzen van positief en het negeren van negatief gedrag voorop. We streven ernaar kinderen vanaf ongeveer 9 maanden uit een tuitbeker te laten drinken en bij de 2^e verjaardag willen we graag dat het een gewone beker is.

Ten aanzien van het eten wordt er rekening gehouden met diëten, allergieën, geloofsovertuigingen en met wat kinderen echt niet lusten. De voedingsmiddelen worden wekelijks besteld bij vaste leveranciers. Er wordt vers brood en fruit geleverd. We zien er op toe dat beperkt houdbare levensmiddelen tijdig weggegooid worden. Flesvoeding wordt één keer opgewarmd en na 1 uur weggegooid. In het protocol Hygiëne en gezondheid wordt dit nader behandeld.

2.3 Slapen en rusten

De jongste kinderen gaan volgens hun eigen slaapritme naar bed, dit ritme wordt tijdens het welkomstgesprek met de ouder(s) doorgesproken en kan ook worden genoteerd in het KDV-boekje. De oudere kinderen slapen in principe tussen 13.00 en 15.00 uur. Jonge kinderen slapen in ledikantjes of stapelbedjes, kinderen ouder dan 1,5 jaar slapen in stapelbedjes (met 'dakje'). Spenen en/of knuffels worden van thuis meegenomen. Vanwege de kleinschaligheid van Kinderopvang KaKa zullen maximaal 4 kinderen per slaapkamer slapen. Er is een aparte slaapkamer voor kinderen tot 1,5 jaar. Hierdoor wordt de rust in de slaapkamers zoveel mogelijk gewaarborgd. Kinderen kunnen als zij moe zijn ook op de bank of op een relaxkussen uitrusten. Op sommige locaties hebben wij ook buitenbedjes. Gebruik hiervan is altijd na overleg met de ouder(s).

2.4 Uitstapjes

Eén à twee keer per jaar wordt er door de dagopvang een uitstapje georganiseerd. Dit uitstapje is voor alle kinderen (zowel baby's als peuters) soms samen met hun ouders. Deze uitstapjes zijn bedoeld om de contacten tussen ouders, leidsters en kinderen te verdiepen. Maar natuurlijk ook om de kinderen een extra leuke dag te bezorgen. Afhankelijk van de bestemming gaan we met een bus of met eigen auto's. Deze uitstapjes gaan alleen door als er voldoende begeleiding mee kan. Dit kan een extra leidster zijn of een ouder/verzorger.

Naast deze 'grote' uitstapjes worden er door het jaar heen ook nog kleinere uitstapjes georganiseerd. Dit is veelal in de directe omgeving van de locatie waar de kinderopvang plaatsvindt. Hiervoor maken wij gebruik van een bakfiets, bolderkar of fietskar en/of fietsstoeltjes.

2.5 Verschonen, toiletgang en zindelijk worden

Wij werken met vaste schoonrondes (bijvoorbeeld voor en/of na het slapen, voor het ophalen), maar laten een kind nooit met een vieze luier lopen tot 'het moment'. Volle plasluiers en stinkende poepbroeken worden altijd direct verschoond!

Zindelijkheid is een grote stap op weg naar zelfstandigheid. Van jongs af aan maken we de kinderen vertrouwd met luiers, potjes en de wc. Vanaf ongeveer 1 jaar worden de kinderen naar behoefte al op de pot gezet bij de dagelijks verschoningsrondes. Zo wordt verschonen / potjes zitten / plassen op de wc een steeds terugkerend gezamenlijk gebeuren waarbij de grotere kinderen een voorbeeld zijn voor de kleintjes.

Wij gaan er vanuit dat het kind zindelijk wordt als het daar zelf aan toe is. Vanaf het moment dat de leidster merkt dat het kind hier bewuster mee omgaat, speelt zij hier op in. Dit gebeurt o.a. door het prijzen van de plasjes op de wc en regelmatig te vragen of het kind moet plassen. Hierbij vinden wij het belangrijk om dit in overleg met de ouders te doen. De basisschool stelt de eis dat het kind zindelijk moet zijn om te worden toegelaten. Mocht een kind van 3,5 jaar nog niet bewust bezig zijn met zindelijk worden, dan zal hier vanuit de leidsters meer aandacht aan worden besteed. Het kind zal vaker op de wc gezet worden en gestimuleerd worden daar ook iets op te doen. De nadruk zal altijd blijven liggen op het prijzen van positief gedrag en het negeren van negatief gedrag. Het kind zonder luier laten gebeurt altijd in overleg met de ouders.

Hoofdstuk 3 Omgang met het kind

Voor de omgang met kinderen hanteren wij de volgende basisprincipes:

=> In de leidster-kind relatie werken wij aan de emotionele veiligheid van een kind. De aanwezigheid van vaste en vertrouwde groepsleidster is basis om een goede relatie tussen kind en leiding te kunnen laten ontstaan. De groepsleidster wordt begeleid en beoordeeld op de volgende punten:

- de wijze waarop zij het kind benaderd en aanspreekt
- de dagelijkse omgang zoals plezier maken, grapjes uithalen, stoeien
- de wijze waarop zij een kind troosten, bevestigen, verzorgen, aanmoedigen, uitleggen
- de wijze waarop zij aansluiten op persoonlijke emoties en ervaringen van het kind
- de mate waarin responsief dan wel restrictief op een kind wordt gereageerd

=> In de leidster-kind-interactie bieden wij gelegenheid voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind. De leidster stimuleert een kind door grenzen te ontdekken en te verleggen van wat een kind kan, wil of durft. De leidster maakt het kind bewust van de eigen capaciteiten en kwaliteiten van een kind, speelt in op grapjes, humor en "gek doen". Ingaan op initiatieven van een kind, belonen, prijzen en complimenteren zijn positieve wijzen van bevestigen van het kind.

=> In de leidster-kind-interactie bieden wij gelegenheid voor het ontwikkelen van de sociale competenties van een kind. De leidster stimuleert vriendschap, kameraadschap en samenwerking onder kinderen onderling. Zij gaat bewust om met conflicten tussen kinderen. Samen delen en samen ervaren binnen situaties waarmee kinderen gezamenlijke betekenisvolle ervaringen op kunnen doen. De rol van de leidster in de interactie tussen kinderen is afhankelijk van de situatie: sturend, ondersteunend, corrigerend, verzorgend, gangmaker, bruggenbouwer.

=> In de leidster-kind-interactie bieden wij gelegenheid voor het socialisatieproces van een kind. Basale waarden en normen sluiten aan bij de Nederlandse cultuur: elkaar met de naam aanspreken, op de beurt wachten, niet door elkaar heen praten. Daarnaast worden bij Kinderopvang KaKa specifieke omgangsregels gehanteerd ten aanzien van o.a. conflicten oplossen, de gezamenlijke maaltijd, grenzen stellen en bestraffen.

3.1 Observatie en warme overdracht

Om de ontwikkeling van het individuele kind in beeld te brengen, werkt Kinderopvang KaKa met het Pravoo volgsysteem. In dit volgsysteem wordt de ontwikkeling van het kind bijgehouden op een invulblad, zodat de leidster objectief kan bepalen hoe het gaat met het kind. In sommige gevallen blijkt hieruit dat er bijvoorbeeld een kind is dat moeite heeft met samenspelen, met bepaalde woorden / spraak, of dat er andere bijzonderheden zijn. Het kan dan gewenst zijn dat er extra aandacht wordt gegeven aan een kind, zodat er geen ongewenste achterstanden optreden. Natuurlijk wordt hier rekening gehouden met het feit dat ieder kind in zijn of haar eigen tempo ontwikkelt en dat er altijd verschillen zijn tussen kinderen. Het uitgangspunt van de observatie is niet uitsluitend het opsporen van problemen, maar ook het meten van het welbevinden van het individuele kind binnen de groep. Indien nodig kan er extra begeleiding worden aangeboden aan kinderen. Hiervoor is er binnen de organisatie een tutor aangesteld en tevens is er een samenwerking met externe partners voor doorverwijzing. Hierbij kan worden verwezen naar bijvoorbeeld Yorneo, maar ook naar de wijkverpleegkundige, logopediste of fysiotherapeute. Dit gaat altijd in overleg met de ouders. Om de contacten tussen alle zorgaanbieders goed te houden, is er op regelmatige basis een clusteroverleg o.l.v. Timpaan onderwijs en er zijn overleggen tussen de tutor en de instanties. Dit staat ook beschreven in het introductieboekje

dat alle ouders krijgen bij de aanmelding van hun kind. Voor een extra observatie buiten de gebruikelijke observatie wordt toestemming gevraagd aan de ouders. De invulbladen van Pravoo blijven op de locatie, maar uiteraard heeft een ouder altijd de mogelijkheid om het ontwikkelingsboekje van het kind in te zien. Tegen de tijd dat het kind op vierjarige leeftijd de kinderopvang / peuterspeelzaal verlaat, wordt het boekje na overleg met de ouder, door ons overgedragen aan de basisschool.

Elk jaar worden 10-minutengesprekken georganiseerd voor ouders die dit wensen (niet verplicht). Hiervan wordt een verslag gemaakt dat wordt bewaard door Kinderopvang KaKa. De ouders ontvangen desgewenst een kopie. Indien er behoefte is aan een extra gesprek en/of observatie kunnen ouders hierom vragen.

3.2 corrigeren en belonen

Binnen de opvang worden kinderen op een positieve wijze benaderd en wordt door middel van positieve aandacht het gewenste gedrag gestimuleerd. Door de groepssituatie waarin kinderen meestal op vanzelfsprekende wijze meedoen met de groep is het corrigeren van kinderen veel minder een item dan in de thuissituatie. Wanneer een kind toch negatief gedrag vertoont, wordt gekeken naar het individuele kind en nagegaan wat de oorzaak van het gedrag zou kunnen zijn (niet lekker in zijn vel, verveling, onzekerheid, wijziging in de thuissituatie, ontwikkelingsproblematiek). De pedagogisch medewerkers kunnen op deze manier wellicht de oorzaak van het gedrag wegnemen of hier rekening mee houden.

Samen opvoeden:

Wij bieden de kinderen verzorging, aandacht en begeleiding in een gediplomeerde omgeving. Hierdoor delen wij in de opvoeding met de ouders. De ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Afstemming met de ouders over de opvoeding van hun kind is een belangrijke basisvoorwaarde voor goede kinderopvang. Soms kan naar aanleiding van observaties blijken dat de opvang moet worden aangepast. Wij doen dit graag in overleg met de ouders. Wanneer een kind na een waarschuwing negatief gedrag blijft vertonen, zal de pedagogisch medewerker het kind op ooghoogte (gehurkt) op rustige, duidelijke wijze aan spreken en het daarbij ook aan kijken. Bij herhaling kan het kind zo nodig voor korte duur op een bepaalde plek neergezet worden om hem/haar even uit de bestaande situatie te halen. Er wordt zo kort mogelijk aandacht besteed aan het negatieve gedrag en het kind wordt eventueel afgeleid om te voorkomen dat het op deze manier steeds negatieve aandacht krijgt. Tegelijkertijd wordt positief gedrag (door complimenten) gestimuleerd. Wij vinden het belangrijk om ouders een terugkoppeling te geven over het gedrag van het kind.

3.3 omgaan met zieke kinderen

Omdat de opvang niet berekend is op de opvang van zieke kinderen, mogen deze dan niet naar de opvang gebracht worden. Wordt het kind tijdens de opvanguren ziek dan wordt de ouder verzocht het kind te komen ophalen. De beslissing of een kind in de groep kan blijven wordt genomen door de groepsleidster. Hierbij staat het belang van het kind altijd voorop. Een ziek kind heeft extra aandacht en vaak ook extra verzorging nodig. Dit kunnen we bij de opvang vaak niet geven zonder dat het ten koste gaat van de aandacht voor de andere kinderen. In het algemeen geldt dat een kind moet worden opgehaald, als:

- 1 Het kind te ziek is om aan het dagprogramma mee te doen
- 2 De verzorging te intensief is voor de leidster
- 3 Het de gezondheid van andere kinderen in gevaar brengt.

In het onderstaande schema staat voor de meest voorkomende ziekteverschijnselen aangegeven wanneer voor ons (op grond van bovengenoemde 3 punten) deze grens bereikt is. We hebben hierbij de regels die de GGD omschrijft in de informatiemap “Infectieziekten en hygiëne in kindercentra” als leidraad gebruikt. Ook kan het voorkomen dat een kind zich duidelijk ‘niet lekker’ voelt, zonder dat het zichtbaar iets mankeert. Ook in dat geval zal de ouder gebeld worden. In overleg tussen ouder en leidster zal beslist worden of het kind gehaald moet worden.

Ziekte	Verschijnselen	Kind gaat naar huis als:		
		Ad 1	Ad 2	Ad 3
Diaree	Meer dan 3 keer dunne ontlasting	het niet kan/wil spelen	Na 3x complete verschoning	Bij bloederige diarree
Hoofdluis	Kleine beestjes en eitjes in het haar	-	-	Als het kind behandeld wordt, mag het komen
Koorts	Temperatuur hoger dan 38.5°C	het niet wil spelen of slapen	het alleen maar bij leidster wil	-
Krentenbaard	infectie v/d huid, blaasjes, gelige korst, meestal in gezicht	Als plekken afgedekt zijn en behandeld worden met zalf of antibiotica mag het kind komen.		
Ontstoken ogen	Rode ogen, opgezette oogleden, gele/groene pus	-	-	-
Schimmel	Schilferende (kale) plek	Als kind behandeld wordt mag het komen.		
Waterpokken	Rode bultjes waarop blaasjes ontstaan.	het niet kan/wil spelen	het alleen maar bij leidster wil	-
Wormpjes	Kleine witte wormpjes in ontlasting, jeuk aan anus	Als kind behandeld wordt mag het komen.		

Wanneer het kind na ziekte weer in de dagopvang aanwezig is, neemt de leidster aan dat het gezond genoeg is om weer mee te doen aan het normale ritme van de dag en weer mee naar buiten mag.

3.4 Kleding, verzorging en hygiëne

De ouders brengen het kind gewassen en gekleed naar de opvang en zorgen voor voldoende reservekleding. Kleding is aangepast aan het (buiten)spel. De jasjes worden aan- en uitgedaan in de omkleedruimte. Elk kind heeft daar ruimte om persoonlijke spulletjes op te bergen. Kinderopvang KaKa kan niet aansprakelijk gesteld worden bij verlies of beschadiging van persoonlijk bezit. De ouders zorgen voor voldoende luiers voor hun kind (of wordt verzorgd). Handdoeken, washandjes, slabben en verzorgingsproducten zijn ter beschikking in het kinderdagverblijf. Bijzondere verzorgingsproducten brengen de ouders zelf mee. Door middel van simpele regeltjes wordt de kinderen van kleins af aan geleerd om te gaan met hygiëne, ook dit als onderdeel van de zelfstandigheidstraining en zoals vastgelegd in het hygiëneplan naar aanleiding van de RI hygiëne en veiligheid. We leren ze niet alleen handen te wassen als ze zichtbaar vies zijn, maar ook na het plassen en vóór het eten. Bij eten en drinken heeft ieder zijn eigen vork en beker. Tandpoetsen doen wij in principe niet op de groepen.

Praktijk buitenschoolse opvang

Hoofdstuk 1 Werkwijze buitenschoolse opvang bij Kinderopvang KaKa

1.1 Groepsindeling en personeel

De buitenschoolse opvang van Kinderopvang KaKa is toegankelijk voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar. In een stamgroep verblijven maximaal 20 kinderen met minimaal twee gediplomeerde pedagogisch medewerkers. De maximale grootte van de stamgroep is op sommige locaties minder dan 20, afhankelijk van het oppervlak van de ruimte. Per locatie is er een pedagogisch werkplan opgesteld waarin nadere informatie van de betreffende locatie is opgenomen en ook de leidster-kindratio voor de locatie in is uitgewerkt.

De basisprincipes uit het pedagogisch beleidsplan zijn identiek als die voor de kinderopvang en zijn daar uitgebreid uitgewerkt. In de dagelijkse praktijk worden deze principes als volgt ingevuld. Vanwege de kleinschaligheid van Kinderopvang KaKa werken wij op sommige momenten met samengestelde groepen kinderen van 0-12 jaar. De werkwijze en uitgangspunten die wij hierbij hanteren zijn beschreven op bladzijde 8 en 9 van dit pedagogisch beleidsplan. Ook het open deuren beleid staat hier beschreven.

Sommige activiteiten die worden georganiseerd gedurende de opvanguren zijn bedoeld voor een leeftijdsgroep van bijvoorbeeld 2,5 tot 6 jaar. Op die momenten kiezen wij bewust voor een combinatie tussen kinderen van het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang met de jongste BSO-kinderen. Deze tijdelijk samengestelde groep wordt op dat moment gezien als een activiteit, waarbij de kinderen uit deze leeftijdscategorie op sommige momenten de stamgroep verlaten voor de activiteit en later ook weer terugkeren in de eigen stamgroep.

Bij deze groepen dagopvang, samengesteld of niet, houden wij ons altijd aan de grondslag voor de beroepskracht-kind ratio gesteld in artikel 3, tweede en derde lid, van de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang. De beroepskracht in al het voorgaande genoemd is een gediplomeerd pedagogisch medewerker. De schema's voor het bepalen van de leidster-kind ratio zijn terug te vinden op bladzijde 7 van dit pedagogisch beleidsplan.

Vanwege de kleinschaligheid van de opvanglocaties zullen de groepen om logistieke redenen op sommige momenten niet in de vaste samenstelling draaien. Denk hierbij vooral aan vakantieperiodes, wanneer slechts een deel van de stamgroep aanwezig is. In deze gewijzigde samenstelling is de rust in de groep heel belangrijk en de leidster-kind ratio blijft gewaarborgd. Opvang in deze vakantieperiodes geschiedt in overleg met de ouders.

Indien er op een locatie maar 1 leidster aanwezig is, wordt altijd zorg gedragen voor een beschikbare oproepkracht (tevens gediplomeerd leidster) of andere volwassene die in geval van calamiteiten kan worden ingezet als achterwacht. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de samenwerking met de school. De directeur, mw. R. Masselink, is oproepbaar in geval van nood om evt. de organisatie van een dergelijke situatie op zich te nemen.

1.2 Aanmeldprocedure nieuwe kinderen

De aanmelding van nieuwe kinderen verloopt via de locatieleiding of via de directeur, mw. R. Masselink. Er wordt een contract opgesteld voor de opvang van het kind / de kinderen waarin de startdatum van de opvang vermeld staat. Ongeveer 1 maand voor de startdatum van de opvang wordt de klant gebeld door de daarvoor aangewezen leidster (vaste leidster per locatie) om een welkomstgesprek in te plannen ongeveer 2 weken voor aanvang van de opvang. Tijdens dit gesprek worden een aantal punten besproken die van belang zijn voor de opvang van het kind, deze punten worden genoteerd in het formulier "belangrijke kindgegevens". Ook kan indien hier behoefte aan is een afspraak gemaakt worden voor wennen op de groep (zie pagina 9 voor procedure). Voor een bso is dit vaak niet van toepassing.

Een nieuwe klant krijgt een welkomstpakketje met de volgende documenten:

- folder van de kinderopvang georganiseerd door Kinderopvang KaKa
- huishoudelijk reglement van de buitenschoolse opvang
- pedagogisch werkplan (per locatie)
- voorstelbrief van de oudercommissie en de personeelsleden (per locatie)
- laatste drie nieuwsbrieven 'om in de stemming te komen' (per locatie)
- het klachtenreglement en een folder van 'Klachtencommissie Kinderopvang'

Een maand na aanvang van de opvang krijgen de ouders een evaluatieformulier, met onder meer als onderwerpen de eerste indrukken omtrent de informatieverstrekking, de wenperiode, de omgang van de PM-ers met het kind, de dagindeling. Dit wordt gebruikt als leermoment voor de locatie.

1.3 Brengen en halen

De openingstijden van de buitenschoolse opvang worden afgestemd op de lestijden van de scholen. Per locatie kunnen er dus ander openingstijden zijn. In het algemeen bieden wij drie momenten aan opvang:

Voorschoolse opvang:

Voorschoolse opvang is opvang tussen 07.30 en 08.30 uur. Uw kind kan dan naar de locatie komen en heeft dan de mogelijkheid om vrij te spelen onder begeleiding van een pedagogisch medewerker. Indien gewenst bieden wij ook verlengde opvang vanaf 07.00 uur.

Tussenschoolse opvang:

De meeste scholen verzorgen zelf de tussenschoolse opvang waarbij gebruik wordt gemaakt van hulpouders. Dit is een gangbare, zeer werkzame en goedkope manier van opvang. Indien het niet mogelijk is voldoende hulpouders te vinden, of indien er specifiek behoefte is aan een alternatieve manier van tussenschoolse opvang kan Kinderopvang KaKa (een deel van) de tussenschoolse opvang overnemen. De kosten voor de tussenschoolse opvang via Kinderopvang KaKa zijn echter wel hoger dan de regulier manier aangezien wij werken met gediplomeerde leidsters.

Deze kosten kunt u niet opgeven bij de belastingdienst bij het aanvragen van kinderopvangtoeslag. Daarom wordt hiervoor een apart abonnement afgesloten. Tussenschoolse opvang is op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag tussen 12.00 en 13.00 uur.

Naschoolse opvang:

De naschoolse opvang is afhankelijk van de lestijden van de school vanaf 12.00 uur of vanaf 15.00 uur. U kunt bij ons in het schooljaar 2011-2012 kiezen tussen opvang tot 17.00 uur of tot 18.00 uur. Indien gewenst bieden wij ook verlengde opvang na 18.00 uur. Op sommige locaties is de keuze van de eindtijd 17.30 uur of 18.30 uur.

Flexibele of incidentele opvang:

Voor die ouder(s) of verzorger(s) die op onregelmatige tijden werken en daarom niet op vaste dagen of vaste uren opvang willen afnemen bieden wij flexibele opvang. U kunt hierbij denken aan wisselende dagen, maar ook bijvoorbeeld aan opvang voor 07.30 uur of na 18.30 uur. In overleg proberen wij altijd om opvang mogelijk te maken, mits dit past binnen ons programma. Incidentele opvang is bedoeld voor mensen die normaal geen kinderopvang hebben, maar in bepaalde situaties toch graag gebruik zouden willen maken van de opvang. Zowel de flexibele als de incidentele opvang is enkel mogelijk na overleg met Kinderopvang KaKa. Voor deze opvang gelden andere uurtarieven dan voor de reguliere opvang, afhankelijk van uw wensen en onze mogelijkheden.

Spelen met vriendjes

In overleg met de leiding mag incidenteel een vriendje of vriendinnetje mee komen naar de NSO. Voorwaarde is wel, dat de bezetting het toelaat en dat hiervoor toestemming is gegeven door de ouders/verzorgers van het vriendje of vriendinnetje. Kinderen die geen contract hebben met Kinderopvang KaKa vallen niet onder de aansprakelijkheidsverzekering en ongevallen verzekering tijdens opvang op onze locatie.

Op de breng- en haalmomenten wordt belangrijke en leuke informatie over het kind door de pedagogisch medewerkers en de ouders, of bij VSO met de leerkracht, uitgewisseld. Ouders kunnen tijdens brengmomenten praktische informatie over het kind aan de pedagogisch medewerkers vertellen. Op het moment dat ouders hun kind komen halen, geven de pedagogisch medewerkers belangrijke informatie over het kind, zoals de activiteiten die het kind ondernomen heeft tijdens de opvangdag. Omdat deze contactmomenten kort zijn, is het altijd mogelijk om een gesprekje met de pedagogisch medewerkers aan te vragen, zodat op een rustiger moment uitgebreid overlegd kan worden (10-minutengesprek).

1.4 Extra dagen / dagdelen

Indien gewenst kan een ouder extra dagen/dagdelen opvang aanvragen bij Kinderopvang KaKa. Dit kan worden aangevraagd bij de locatiemanager. Hierbij kan zowel sprake zijn van het ruilen / inhalen van dagen of het aanvragen van extra dagen. Kinderopvang KaKa hanteert hierbij enkele spelregels, om de rust op de groep en de belangen van de kinderen die normaal deel uitmaken van de groep op die dag te bewaken. Om die reden kunnen ouders een pedagogisch medewerker nooit verplichten om een extra dag opvang te bieden, het is een service die wij indien mogelijk bieden en geen recht. Zie verder pagina 11 voor de afspraken omtrent het afnemen van extra dagen/dagdelen.

Hoofdstuk 2 De dagindeling bij Kinderopvang KaKa

Bij onze buitenschoolse opvang vinden we het belangrijk dat kinderen vrij kunnen doen wat ze willen. Er worden verschillende activiteiten aangeboden waar kinderen vrijblijvend aan mee kunnen doen. Daarnaast is er ruimte voor de kinderen om zelf te spelen. Het is niet nodig en zelfs niet gewenst om kinderen tijdens hun verblijf op de BSO voortdurend bezig te houden. Tijdens schooldagen worden de kinderen vaak moe. Ze zijn nog vol van indrukken opgedaan op school. We vinden het belangrijk dat deze kinderen buiten school niets meer 'moeten'. We streven daarom zoveel mogelijk naar een huiskamersfeer.

2.1 Eten en drinken

In het dagritme is een aantal vaste activiteiten opgenomen, zoals het drinken en eten aan tafel. Er wordt met elkaar als groep gegeten en gedronken. Gezamenlijk eten heeft meerdere functies. Behalve dat eten en drinken goed voor de ontwikkeling van het kind is, heeft het ook een sociale functie, een sfeerfunctie en een moment van rust. Bij de opvang is limonade, thee, fruit, crackers, rijstwafels (naar wens belegd met o.a. smeerkaas, pindakaas, smeerworst) en ontbijtkoek beschikbaar. Aan tafel besteden we aandacht aan het niet knoeien met eten en blijven zitten tijdens het eten. Uiteraard houden we bij het eten en drinken de hygiëne in acht. Tijdens warme zomerdagen en op de BSO die gericht is op sport en bewegen, worden de kinderen extra gestimuleerd voldoende te drinken.

Ouders zijn verantwoordelijk om de buitenschoolse opvang op de hoogte te stellen van bijzonderheden en wensen rondom de voeding van het kind. Bijzonderheden zoals een allergie, dieet of wensen vanuit een geloofsovertuiging worden tijdens het intakegesprek op het gegevensformulier genoteerd. De pedagogisch medewerkers proberen een alternatief voedingsmiddel te geven (zoals een rijstwafel) als dit eenvoudig door de pedagogisch medewerkers kan worden aangeschaft. Indien dit niet mogelijk is en tevens voor traktaties bij festiviteiten, zorgen de ouders voor een alternatieve voeding.

Op elke groep moet aan alle leidster bekend zijn wat een kind niet mag eten of drinken plus de eventuele vervangingsmogelijkheden. (bijv. Mag niet: worstjes met als ingrediënt varkensvlees. Mag wel: knakworstjes met rundvlees). Bij kans op een heftige allergische reactie van het kind op een voedingsmiddel, geven de ouders op het gegevensformulier aan, welke stappen in een dergelijke situatie te ondernemen.

De voedingsmiddelen worden wekelijks besteld bij vaste leveranciers. Er wordt vers brood en fruit geleverd. Er wordt op toegezien dat beperkt houdbare levensmiddelen tijdig weggegooid worden. De pedagogische medewerker zet een datum op elk product dat wordt geopend. Voedingsmiddelen die gekoeld moeten worden of aan bederf onderhevig zijn, worden bewaard in een koelkast. Andere voedingsmiddelen, zoals als crackers en broodbeleg worden in afgesloten trommels of kasten bewaard.

2.2 Spelen en activiteiten

De basisprincipes zoals deze beschreven zijn bij het deel "Praktijk Kinderdagopvang" voor de omgang met spelmateriaal en het organiseren en aanbieden van activiteiten worden ook binnen de buitenschoolse gehanteerd. In de praktijk zal dit als volgt vorm krijgen.

Het doel van het aanbieden van activiteiten is om bezig te zijn maar ook om kennis te maken met allerlei materialen en sport en spel. De uitdaging zit in de variatie van het aanbod. Het ritme van de seizoenen en de feesten van het jaar krijgen (Pasen, Sinterklaas, Kerst) daarin ook aandacht.

Bij mooi weer wordt zoveel mogelijk buiten gespeeld. Al onze locaties beschikken over een ruim buitenspeelsterrein dat veel uitdaging en mogelijkheden biedt voor een fijne buitenactiviteit.

Bij een aantal activiteiten zullen ook de kinderen die niet naar de BSO gaan worden uitgenodigd om deel te nemen onder het mom van 'hoe meer zielen hoe meer vreugde'. Sommige cursussen / activiteiten worden in samenwerking met externe aanbieders opgezet, hiervoor worden soms kosten in rekening gebracht en ieder kind kan zich hiervoor opgeven. Uiteraard worden hierbij de wettelijke regels betreffende de leidster-kind ratio aangehouden. De aanwezigheid van extra kinderen mag de aandacht die de leidster heeft voor de bso-kinderen niet nadelig beïnvloeden.

De volgende activiteiten willen wij regelmatig aanbieden:

- Knutselen: plakken, verven, papier-maché, kleuren, tekenen, kleien, figuurzagen, timmeren.
- Koken en bakken: koekjes, pannenkoeken, wentelteefjes, tosti, broodjes bakken, soep maken.
- Diversen: spelletjes, vrij spelen buiten en binnen.
- Sport en spel: in samenwerking met de lokale sportverenigingen willen wij in de naschoolse activiteiten ook sport aanbieden. Hierbij maken wij gebruik van de combinatie-functionarissen die worden ingezet door de Gemeente Westerveld.
- Voorlezen: Lezen is goed voor de ontwikkeling van een kind. Per locatie en per groep wordt gekeken of en hoe vaak er behoefte is aan voorlezen. Binnen onze organisatie hebben wij een leescoördinator die zorgt voor een regelmatige verversing van het aanbod aan boeken vanuit de bibliotheek.

Het televisiekijken wordt beperkt tot maximaal een half uur per dag. Tijdens de schoolvakanties mogen de kinderen wat langer televisie kijken. Ook wordt er aan de kinderen dan de mogelijkheid geboden een speelfilm te zien. De speelfilm is afgestemd op de leeftijd en de ontwikkeling van het kind.

2.3 Uitstapjes

Wij streven ernaar de zelfstandigheid van kinderen te stimuleren. Ouder wordende kinderen krijgen steeds meer de behoefte zelfstandig zaken te gaan ondernemen. Het maken van uitstapjes buiten het terrein van de opvang behoort dan ook tot de mogelijkheden. Zo blijft de BSO ook voor de oudere kinderen aantrekkelijk. Er wordt voor een uitstapje altijd toestemming van de ouders gevraagd. Bij uitstapjes naar bijvoorbeeld de speeltuin, dierentuin, sportvereniging, etc. wordt in sommige gevallen een bijdrage van alle kinderen gevraagd.

Aangezien het maken van uitstapjes ook een zeker risico met zich meebrengt, zijn voorwaarden opgesteld waaraan deze uitstapjes moeten voldoen. Het informeren en toestemming verkrijgen van de ouders en het samen met het kind, ouder(s) en groepsleiding maken van individuele afspraken krijgt hierbij de aandacht. Ouders kunnen erop vertrouwen dat uitstapjes op een verantwoorde wijze plaatsvinden.

Hoofdstuk 3 Omgang met het kind

3.1 Observatie

Gedurende het jaar worden kinderen door de groepsleidsters geobserveerd. Eenmaal per jaar wordt van deze observatiemomenten een observatieformulier ingevuld. Het uitgangspunt van deze observatie is niet het opsporen van problemen, maar het doel van de observaties is het meten van het welbevinden van het individuele kind binnen de groep. In geval van zorgen om een kind kan hetzelfde instrument gehanteerd worden om een objectief beeld te krijgen van de (mogelijke) problematiek. Voor een extra observatie buiten de gebruikelijke observatie wordt toestemming gevraagd aan de ouders. Elk jaar worden 10-minutengesprekken georganiseerd voor ouders die dit wensen (niet verplicht). Hiervan wordt een verslag gemaakt dat wordt bewaard door Kinderopvang KaKa. De ouders ontvangen desgewenst een kopie. Indien er behoefte is aan een extra gesprek en/of observatie kunnen ouders hierom vragen.

3.2 Corrigeren en belonen

Binnen de opvang worden kinderen op een positieve wijze benaderd en wordt door middel van positieve aandacht het gewenste gedrag gestimuleerd. Door de groepssituatie waarin kinderen meestal op vanzelfsprekende wijze meedoen met de groep is het corrigeren van kinderen veel minder een item dan in de thuissituatie. Wanneer een kind toch negatief gedrag vertoont, wordt gekeken naar het individuele kind en nagegaan wat de oorzaak van het gedrag zou kunnen zijn (niet lekker in zijn vel, verveling, onzekerheid, wijziging in de thuissituatie, ontwikkelingsproblematiek). De pedagogisch medewerkers kunnen op deze manier wellicht de oorzaak van het gedrag wegnemen of hier rekening mee houden.

Samen opvoeden:

Wij bieden de kinderen verzorging, aandacht en begeleiding in een gediplomeerde omgeving. Hierdoor delen wij in de opvoeding met de ouders. De ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Afstemming met de ouders over de opvoeding van hun kind is een belangrijke basisvoorwaarde voor goede kinderopvang. Soms kan naar aanleiding van observaties blijken dat de opvang moet worden aangepast. Wij doen dit graag in overleg met de ouders. Wanneer een kind na een waarschuwing negatief gedrag blijft vertonen, zal de pedagogische medewerker het kind op ooghoogte (gehurkt) op rustige, duidelijke wijze aan spreken en het daarbij ook aan kijken. Bij herhaling kan het kind zo nodig voor korte duur op een bepaalde plek neergezet worden om hem/haar even uit de bestaande situatie te halen. Er wordt zo kort mogelijk aandacht besteed aan het negatieve gedrag en het kind wordt eventueel afgeleid om te voorkomen dat het op deze manier steeds negatieve aandacht krijgt. Tegelijkertijd wordt positief gedrag (door complimenten) gestimuleerd. Wij vinden het belangrijk om ouders een terugkoppeling te geven over het gedrag van het kind.

Van kinderen die de BSO bezoeken, wordt uitgegaan dat zij zindelijk zijn en dat zij op correcte wijze van het toilet gebruik weten te maken. Een ongelukje kan echter altijd gebeuren en daar zal door de pedagogisch medewerkers op gepaste wijze mee omgegaan worden. Indien een kind extra aandacht nodig heeft op het gebied van zindelijkheid, zullen hier in overleg met de ouders / verzorgers afspraken over gemaakt worden.

3.3 Omgaan met zieke kinderen

Omdat de buitenschoolse opvang niet berekend is op de opvang van zieke kinderen, mogen deze niet naar de dagopvang gebracht worden. Wordt het kind in de dagopvang ziek dan wordt de ouder verzocht het kind te komen ophalen. De beslissing of een kind in de groep kan blijven wordt genomen door de groepsleidster. Hierbij staat het belang van het kind altijd voorop. Een ziek kind heeft extra aandacht en vaak ook extra verzorging nodig. Dit kunnen we bij de dagopvang vaak niet geven zonder dat het ten koste gaat van de aandacht voor de andere kinderen. In het algemeen geldt dat een kind moet worden opgehaald, als:

- 1 Het kind te ziek is om aan het programma mee te doen
- 2 De verzorging te intensief is voor de leidster
- 3 Het de gezondheid van andere kinderen in gevaar brengt.

In het schema binnen het onderdeel "Praktijk Kinderdagopvang" staat voor de meest voorkomende ziekteverschijnselen aangegeven wanneer voor ons (op grond van bovengenoemde 3 punten) deze grens bereikt is. We hebben hierbij de regels die de GGD omschrijft in de informatiemap "Infectieziekten en hygiëne in kindercentra" als leidraad gebruikt. Ook kan het voorkomen dat een kind zich duidelijk 'niet lekker' voelt, zonder dat het zichtbaar iets mankeert. Ook in dat geval zal de ouder gebeld worden. In overleg tussen ouder en leidster zal beslist worden of het kind gehaald moet worden.

Wanneer het kind na ziekte weer in de dagopvang aanwezig is, neemt de leidster aan dat het gezond genoeg is om weer mee te doen aan het normale ritme van de dag en weer mee naar buiten mag.